

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

**TREBALL FINAL DE GRAU EN
MESTRE/A D'EDUCACIÓ
INFANTIL/PRIMÀRIA**

**TÍTOL: "HISTÒRIES DE VIDA EN
EDUCACIÓ: JOSEP MARTÍNEZ
PEDRA"**

Nom de l'alumne/a: Coral Lorenzo Martí.

**Nom del tutor/a de TFG: Manuel Martí
Puig.**

**Àrea de Coneixement: Teoria i història de
l'educació.**

Curs acadèmic: 2016/2017.

ÍNDEX

I. RECONeixEMENTS	3
II. RESUM I PARAULES CLAU.....	4
III. JUSTIFICACIÓ	5
IV. INVESTIGACIÓ QUALITATIVA I QUANTITATIVA.	6
V. HISTÒRIES DE VIDA.	7
VI. HISTÒRIES DE VIDA EN EDUCACIÓ.....	8
VII. METODOLOGIA.....	9
VIII. RESULTATS	10
IX. CONCLUSIONS	17
X. PROPOSTES DE MILLORA.....	19
XI. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA.....	20
XII. ANNEX: ENTREVISTA A JOSEP MARTÍNEZ PEDRA.....	22

I. RECONeixEMENTS

Als meus pares, perquè sense la seua ajuda no haguera sigut possible aconseguir el meu somni. A Marc i a Júlia, que encara que ella està de camí, són la meua inspiració. A Damián, per ajudar-me gratuïtament, sense demanar res a canvi. I per descomptat a "Donju", perquè sempre, sempre, sempre seguiré aprenent de tu.

II. RESUM I PARAULES CLAU.

Aquest treball és una història de vida, concretament la d'un mestre: Josep Martínez Pedra. A partir d'una entrevista realitzada al subjecte s'han recopilat una sèrie de cites que relacionen tres vessants: per una banda les diferents lleis educatives que han anat passant dins de l'Estat Espanyol des del 1945 fins a pràcticament l'actualitat, per l'altra banda la situació legislativa de la llengua valenciana en aquells temps i per últim, recorda les Escoles de Magisteri, de com era el seu accés i promoció.

Moments que contextualitzen: la Llei del 17 de Juliol el 1945; també s'estudien aspectes de dins de la Llei del 1953 sobre l'Ordenació d'Ensenyança Mitja, incidint en els aspectes de l'ensenyança lliure i la Llei General d'Educació del 1970, on finalment es va fer obligatòria l'escolarització fins als 14 anys.

Quant a la llengua, es recorda que al 1938 amb la dictadura franquista es prohibeix parlar qualsevol llengua que no sigui el castellà. No és fins a finals d'aquesta quan es comença a donar pas a les llengües no oficials amb la Llei General d'Educació. Finalment amb l'arribada de la democràcia es va donar llum verda als mestres que voluntàriament pogueren donar classes en valencià, encara que amb el pas del temps els docents van ser obligats a estudiar-lo per a poder introduir-se a l'ensenyança obligatòria, tot açò va acabar sent emparat amb la Llei sobre l'Ús i Ensenyament del Valencià.

Finalment, vorem les Escoles de Magisteri, com s'accedia amb el batxillerat elemental i finalment la necessitat de fer un examen per tal de comprovar els coneixements dels futurs professors i poder obtindre el títol.

PARAULES CLAU: Investigació qualitativa, històries de vida en educació, valencià.

III. JUSTIFICACIÓ

Per a poder justificar aquest treball de final de grau (TFG) he de tornar cap enrere i situar-me al primer curs de magisteri. Vaig cursar Història de l'Educació amb el meu tutor de TFG, Manuel Martí Puig, qui ens va proposar fer una història de vida a un mestre. En aquell temps feia relativament poc que Josep Martínez Pedra s'havia jubilat. Ell va ser el meu mestre de Valencià a primer i segon de l'Educació Secundària Obligatoria (ESO) a l'institut Serra d'Irta d'Alcalà de Xivert. En fer-li la proposta de seguida va accedir a ajudar-me. Aleshores, vaig decidir recuperar l'entrevista i refer aquest treball, encara que aquesta vegada individualment.

El que pretenen les històries de vida en educació és fer una mena de "banc de memòria" de mestres, ja que són ells els que realment conformen els diferents corrents i estils educatius, més enllà de les metodologies que provenen de grans pensadors. Josep Martínez va morir aproximadament un any després de realitzar l'entrevista. Per tant l'oportunitat de poder retraure la seua història de vida com a mestre i fer d'aquesta el meu treball de final de grau és la millor forma de fer homenatge a un dels docents més inspiradors que he tingut al llarg de la meua vida educativa. Sense oblidar-nos mai que ser mestre és una manera de ser recordat.

I el que és més especial, és que encara puc seguir aprenent d'un gran docent que em va ensenyar tant. Per una banda a estimar el valencià, i per l'altra a apreciar l'educació de manera incondicional, i en concret la proximitat als alumnes que ha fet que després de molts anys encara tinguem ganes de seguir aprenent d'ell. Per tant, l'objectiu és beneficiar-me de tots aquells aspectes que el meu mestre no explicava dins de l'aula, aspectes que mai haguera pogut saber si no haguera tingut aquesta oportunitat que se m'ha presentat com a futura mestra. I és per això que aprendré a apreciar les històries, experiències i vivències de qualsevol docent.

Encara que el plaer i l'emoció de poder fer aquest treball va més enllà de la meua pròpia vida: representa en part la dels meus pares. Per una banda, Josep Martínez va conviure amb mon pare a l'estació de Freginals durant una temporada, perquè els seus pares (el pare de J. M. i el meu avi) van ser destinats allí com a ferroviaris. Ambdues famílies (les dos eren del mateix poble) van tindre l'oportunitat de conviure, i és un record que es reflecteix en l'entrevista que li vam fer. També ma mare, que va ser companya de taula a l'*Acadèmia Xivertense* i mai ha parat de contar-me les històries on ambdós eren protagonistes. Més tard ella seria la seua primera alumna, i ocupa un lloc molt especial: la primera de la llista d'alumnes de "Donju" (així li cridàvem els seus alumnes, un diminutiu de Don Josep), també recordat a la gravació. Per tant, la seua vida també és paral·lela a la d'ells, la dels meus pares. I vull honrar amb aquest treball la memòria d'un temps difícil, i d'unes persones que aprecio sense precedents.

IV. INVESTIGACIÓ QUALITATIVA I QUANTITATIVA.

Podem afirmar que és la ciència la que ens dóna les respostes a les preguntes sobre tot allò que ens envolta. Aquestes poden ser resoltes gràcies a la investigació d'aquelles persones que tenen la intenció de resoldre'ns els enigmes que sorgeixen o proposem. Donant-li així un nou sentit a la nostra existència i també un nou punt de vista a la convivència en societat.

Ara bé, quan la societat parla i fa referència a la investigació recorda de manera quasi automàtica taules, fórmules i nombres que s'han d'ordenar sota d'uns criteris. Aquestes referències més típiques solen coincidir amb les investigacions quantitatives, tal com Polit i Hungler (2000) afirmen: "la investigació científica és el procés teòric pràctic formal, sistemàtic, racional i intencional, del qual el seu objectiu és la creació de coneixements científics que donen resposta a interrogants sobre la realitat". Però també trobem investigacions qualitatives que obrin pas a la recerca d'idees de tipologia sociològica perquè un dels objectius de la investigació qualitativa com diu Arantzamendi (2012) és: "comprendre i analitzar la realitat, els significats i les accions de les persones amb l'objectiu final de construir un coneixement nou".

Tenim un preconcepte de tipus dicotòmic a conseqüència de l'enfrontament de les paraules *quantitat* i *qualitat*, perquè com diria Valles (2007): "Una de les lliçons més repetides del repàs de la història és la variació de significat del que és qualitatiu (i quantitatiu, s'hauria d'afegir) ha experimentat amb el pas del temps". Si busquem les definicions de qualitat i quantitat a un diccionari observem com el primer terme fa referència a la característica no quantificable de qualsevol cosa, i el segon, a tot allò que poguéssim traure un patró: qualitat, "conjunt de propietats que constitueixen la manera d'ésser d'una persona o d'una cosa" i quantitat, "tot allò que, com la llargada, el pes, la durada, etc., és susceptible d'augment o de disminució i pot mesurar-se i, així, ésser expressat per un nombre" (IEC, 2017).

La investigació ens ajuda a obtenir respostes, però aquestes es poden trobar a partir de diferents mètodes, aquests poden ser qualitatius i quantitius. Cal insistir en què cap del dos està per damunt, si no que depenent de l'objecte estudiat una metodologia s'ajusta més a les característiques de la recerca que l'altra, encara que tampoc deixa d'existir la possibilitat que l'una pugui dependre també de l'altra. Com explica Arantzamendi (2012): "Tant la investigació qualitativa com la investigació quantitativa són necessàries per a generar coneixement nou, encara que aquestes utilitzen perspectives diferents. Açò no vol dir que una és millor o superior a l'altra sinó que constitueixen diferents aproximacions a l'estudi d'un fenomen. La complementaritat dels dos tipus d'investigació ajuden a conèixer millor la realitat en la qual vivim. Existeixen preguntes d'investigació que no es poden respondre des d'un enfocament quantitatiu i viceversa".

El meu treball naix a partir d'una entrevista autobiogràfica, on el subjecte parla de la seua pròpia vida professional i es fa una anàlisi de tot allò que ell expressa o intenta expressar. Així que com

altres mètodes qualitatius, "les fonts de dades són les entrevistes i les observacions de camp (...) i les gravacions audiovisuals" (Rodríguez, 1999). Per tant, en ser una biografia queda confirmat que es tractarà d'una investigació qualitativa, ja que es realitzarà una anàlisi exhaustiva de les vivències que el subjecte descriu i a més a més una anàlisi del context que envolta la seua història, enfront de la quantitativa on la base és la recol·lecció de dades mesurables. "Els investigadors qualitatius fan registres narratius dels fenòmens que estan estudiant mitjançant tècniques com la observació participant i les entrevistes no estructurades. La diferència fonamental entre ambdues metodologies és que la quantitativa estudia l'associació o relació entre variables quantificades i la qualitativa ho fa en contextos estructurals i situacionals" (Pita i Pértegas, 2002).

V. HISTÒRIES DE VIDA.

Per a poder saber què són les històries de vida cal comprendre primerament el significat d'investigació biogràfic narrativa, perquè dintre d'aquesta està la d'històries de vida: "Utilitzarem ací el terme investigació biogràfic narrativa com una categoria àmplia que inclou un extens conjunt de formes d'obtenir i analitzar relats referits, (...) tot el que inclou: històries de vida, història oral, escrits i narracions autobiogràfiques, entrevistes narratives o dialògiques, documents personals o de vida, relats biogràfics, i testimonis; és a dir, qualsevol forma de reflexió oral o escrita que utilitza l'experiència personal en la seua dimensió temporal." (Bolívar, Domingo i Fernández, 2001). Per tant, biogràfic narrativa és la mare de totes les metodologies d'anàlisi d'històries, cadascuna d'elles caracteritzada per la manera de treballar les diferents narratives. El nostre treball de recerca és una història de vida, i s'inclou dins d'aquesta tipologia d'investigació, però són alguns els autors els que insisteixen en diferenciar i aclarir aquest concepte amb el d'autobiografia i relat de vida. Ja que aquests es solen confondre amb més facilitat que altres amb el terme història de vida.

Per a definir el concepte d'història de vida hem de prendre atenció a la definició de Pujadas (1992) perquè extrau la diferència entre relat de vida, referint-se a la història que ha viscut una persona tal com la conta ell o ella mateixa; i la història de vida, que és un estudi d'un cas d'una persona concreta on s'investiga no només la seua vida sinó qualsevol altra informació. És a dir, la història de vida indaga en el rerefons d'allò que el subjecte conta, a diferència del relat de vida, que roman fidel a allò que el propi subjecte conta sense aprofundir en aspectes més contextuals.

Aleshores, podem afirmar que història de vida és l'anàlisi, l'extracció d'idees, i la contextualització d'una narració contada de manera natural i ininterrompuda que el subjecte ofereix per a ser investigada per un agent extern.

VI. HISTÒRIES DE VIDA EN EDUCACIÓ

Els docents a mesura que guanyen experiència dins del seu terreny, desenvolupen les seues pròpies tàctiques depenent del context en què es troba el mestre o mestra i les seues experiències al voltant de la seua vida professional. Aquestes són totalment personals i intransferibles si no es fa constància d'elles. És gràcies a aquest tipus de metodologia específica (històries de vida en educació o de professorat) la que memoritza i ens aproxima a aquestes vivències. "El mètode, quant s'aplica a l'ensenyança i a l'aprenentatge, serveix per a donar major sentit i significat a l'experiència, així com per a comunicar als altres el nostre propi treball. En definitiva, facilita l'elaboració de noves vies d'investigació i l'elaboració de nous mètodes per a millorar la pràctica docent." (Medrano, 2007).

La introspecció és una de les millors ferramentes per a conèixer-se a si mateix, quan una persona reflexiona sobre la seua pròpia vida professional pot donar peu a adonar-se tant d'aspectes positius (s'han de potenciar), com de negatius (s'han de canviar). Moltes vegades és necessari extraure'ls per a poder fer un canvi d'aquelles coses que no funcionen o no estan bé, en especial el treball de mestra o mestre, on dins de l'aula no hi ha regla preestablerta de com ser un bon docent i ens juguem cada dia el futur de molts alumnes. Perquè com dirien Sánchez-Quintana i Castro (2010), la investigació sobre el pensament del professorat cobra especial importància, ja que aporta una millora i una innovació a la formació del docent.

Tal com afirmen Ricoeur (1984), Taylor (1989), Stibbs (1991), López Barajas (1996), Bolívar (1997), Quinza (1997), Serra i Cerda (1997), Bruner (1998), Cortés, Medrano i Aierbe (2004), Bolívar i Domingo (2006) i Medrano (2007): "En les últimes dècades de la investigació educativa, han aparegut múltiples referències bibliogràfiques a prop de les històries de vida, autobiografies, diaris, entrevistes biogràfiques, evocació de records, etc. Com instruments que proporcionen ferramentes per a la comprensió i millora en algun aspecte del comportament humà" i és gràcies a aquestes per les que en l'actualitat podem fer un contrast i una valoració de l'educació al llarg del temps i per tant donar-les a conèixer als estudiants de magisteri, als docents o a qualsevol persona amb curiositat per l'educació per al seu propi creixement personal.

En cert sentit el projecte de l'estudi de les vides del professorat té com a objectiu representar un intent de generar una contracultura que oposa resistència a la tendència actual de llevar-li importància al professorat; una contracultura basada en un mètode d'investigació que per damunt de tot tinga en compte als docents, i es planteja com a objectiu escoltar allò que el professorat vol expressar. És cert que una mestra o un mestre sempre és recordat pels seus alumnes, però la memòria és fràgil i més si no deixem constància d'aquesta, per a que es pugui perpetuar durant generacions. És d'aquests docents dels quals s'aprén perquè ells han fet l'escola del passat que es veu reflectida al present, i per tant s'ha de continuar recordant als docents que ens fan ser qui som. "El que estic proposant és essencialment la reconceptualització de la investigació educativa

de tal forma que s'assegure que la veu del docent s'escolta forta i articuladament." (Goodson, 1991).

VII. METODOLOGIA

L'entrevista sobre la que s'ha basat aquest TFG va ser gravada el 17 de febrer del 2012 a casa de Josep Martínez Pedra a Alcalà de Xivert. Cal aclarir que li vam donar unes instruccions que van ser totalment clares: ell contaria tot el que volgués relacionat amb la seua vida com a mestre, sense preguntes (en principi), només se li farien preguntes si era necessari insistir en algun aspecte concret de la seua vida.

Aquella vegada ja es va fer una transcripció del vídeo, però en recuperar-lo vam assabentar-nos d'una sèrie d'errors que no corresponien al que el subjecte havia dit. Per tant el que primerament vaig fer va ser refer tota la transcripció i aclarir tots aquells errors tipogràfics, de narració i de mala transcripció que n'hi havia. Treball essencial per a mantenir l'essència de la transcripció i ser objectius a l'hora de fer la investigació. Caldria aclarir que vam ser molt respectuosos amb la variant catalana que utilitza per a ser 100% fidels a la gravació.

Una vegada acabada la transcripció, vam fer-ne una lectura en profunditat per a poder escollir aquelles cites que més enrere he analitzat. Ha estat un treball prou difícil perquè n'hi havia una quantitat prou gran d'anècdotes i vivències interessants per a fer una anàlisi. Finalment vaig decantar-me per aquelles que tenien relació amb la història de l'educació al llarg dels anys i que demostren la situació del català/valencià a les escoles.

Amb les cites escollides hem extret els resultats fent una reflexió de cadascun dels fets i dels moments amb la seua contextualització i contrastació. Fent darrerament una conclusió dels resultats obtinguts en l'anàlisi de les cites.

VIII. RESULTATS

En parlar de la seua educació Josep Martinez Pedra (J. M. P.) recorda quan ell estudiava a l'*Acadèmia Xivertense*, situada a Alcalà de Xivert, Castelló, en la comarca del Baix Maestrat. Es tractava d'una acadèmia privada autoritzada a donar ensenyaments degudament reglats, ja que per a poder tindre-la oberta necessitaves algunes condicions com diu la Llei del 26 de febrer de 1953, sobre ordenació de l'ensenyança mitja (només especifiquem les parts que corresponen a centres autoritzats):

- Professorat: La plantilla mínima de professors en cada centre no oficial d'ensenyança mitja serà de un professor titular, llicenciat en filosofia i lletres; un professor titulat, llicenciat en Ciències i un professor de Religió.
- Assistència religiosa: Els centres deuen garantir (...) l'assistència religiosa dels seus alumnes que estarà a càrrec d'un Capellà o Director espiritual nomenat a proposta del Ordinari de la Diòcesis.
- Condiciones higièniques: Tot centre docent reconegut d'Ensenyança Mitja deurà reunir els requisits mínims sobre aforament, il·luminació, ventilació, camps d'esplai i altres punts relacionats amb la higiene escolar i la educació .
- Condicions pedagògiques: Tot centre deurà posseir les instal·lacions mínimes (biblioteca, laboratori), material didàctic, local i mitjans per a les ensenyances de la Casa i l'educació física.

Allí només els preparaven per a fer les proves de cara a final de curs, per a poder obtindre els diferents títols escolars, com ara el batxillerat elemental. Recalca el fet que eren proves amb professors que no coneixia i que a la vegada els alumnes s'examinaven del temari sencer. Evidenciant així la duresa d'estudiar per compte propi al no tindre un tutor o docent que t'ha portat un seguiment durant el curs. Encara que l'acadèmia ofería el recolzament dels docents, mai acabaven sent ells qui finalment avaluaven.

A la Llei de 26 de febrer del 1953, sobre Ordenació de l'Ensenyança mitja, concretament a l'Article 90 s'especifica: "Efectuaran els seus exàmens de curs: a) En els Instituts Nacionals, els alumnes oficials, els lliures i els que, havent cursat en col·legis reconeguts amb demostrada escolaritat, ho sol·liciten voluntàriament com lliures en la convocatòria extraordinària". També aclareix el tipus de professorat que farà les proves que es requerien a l'Article 96 secció c): "Els tribunals d'ingrés al Batxillerat estaran constituïts: (...) per a alumnes de col·legis autoritzats, per dos catedràtics o professors del Institut d'Ensenyança Mitja, amb la qual la seua circumscripció pertanyi al col·legi i un professor d'aquest."

"Eixe tipus d'ensenyament es diu lliure. (...) durant tot l'any estaves ací a Alcalà, aprenies totes les coses, feies exercicis, et posaven

exàmens... Però de fet no te servia de res això, perquè tot t'ho jugaves al mes de juny. (...) Tenies uns exàmens amb mestres desconeguts, de tot el llibre i amb format d'examen que desconeixes per complet." pàg. 1 línea 15.

Actualment ens resultaria molt estrany que un xiquet no anara a l'escola. Per a J. M. P., l'entrevistat, estudiar a casa va ser l'única opció, ja que ells vivien a l'estació de Freginals i l'escola hi estava molt lluny. Per tant, va ser son pare qui es va fer càrrec de la seua educació escolar amb les competències més bàsiques. Els familiars dels alumnes tenien el dret d'escollir quin era el tipus d'educació més apropiada que se'ls donaria als seus fills, és a dir, si a l'escola, a casa o a les escoles-llar on els xiquets i xiquetes podien quedar-se a viure durant el curs escolar. Tal com afirma l'article segon nomenat "drets de la família" de la Llei de 17 de Juliol del 1945 sobre educació primària: "Correspon a la família el dret primordial e inalienable i el deure ineludible d'educar als seus fills i, consegüentment d'elegir les persones o centres on aquells hagen de rebre educació primària, subordinant-la a l'ordre sobrenatural i a el que el bé comú exigeix a les Lleis de l'Estat".

"Jo a l'escola pròpiament dit, no havia anat mai, més que un any a soles. Perquè això em fa un poc recular a l'època en que vivíem a Freginals (jo sé que te pot sonar açò). No anava a l'escola perquè l'estació de Freginals, l'estació de trens estava lluny del poble i no podia desplaçar-me. I mon pare totes les nits me donava lliçons, i les coses més elementals (sumar, restar, multiplicar, dividir, lletra...). Mon pare sempre ha tingut una cal·ligrafia molt bonica." pàg. 1, línea 23.

Per a poder accedir a l'ensenyança mitja o batxiller elemental era indispensable fer un examen d'accés i obtindre el certificat escolar. La Llei del 26 de febrer del 1953 sobre Ordenació d'Ensenyança Mitja especifica que: "La condició d'alumne d'ensenyança mitja s'adquireix amb l'aprovació de l'examen d'ingrés i s'acredita mitjançant la inscripció en el Registre Oficial de la demarcació corresponent i la possessió del llibre de Qualificació Escolar". Com Josep no va anar a l'escola havia d'examinar-se per a poder obtindre els diferents títols escolars que calien per a complementar la formació que estava rebent a casa.

"I així, el primer any que vam anar a Tortosa a examinar-nos. Era oral, terrible. Un xiquet que no havia eixit mai de casa. I de prompte, veus que durant eixe dia, a l'institut de Tortosa que es deia Joaquin Bau, n'hi havia huit o deu aules habilitades una per a cada matèria. I

tu sabies que durant tota la jornada havies de passar per totes, per a fer tot l'examen." pàg. 1, línea 29.

En temps franquista estava prohibit parlar la nostra llengua. Primerament, l'eliminació d'aquesta dins de l'àmbit educatiu, i òbviament també de l'administratiu. "Queda totalment prohibit l'ús d'un altre idioma que no sigui el castellà en els títols, raons socials, estatuts o reglaments i en la convocatòria i celebració d'assemblees o juntes de les entitats que depenguin d'aquest Ministeri" recalcat a l'Ordre de 26 de maig del 1938, del ministeri d'Organització i Acció Sindical. Va ser una prohibició que va afectar a totes les llengües de l'Estat i que avui en dia continua tenint conseqüències com ara que moltes generacions no sàpiguem escriure o llegir en la seua pròpia llengua perquè van ser escolaritzats durant aquesta època en castellà. A més a més, es recorria a la violència com a reprimenda i càstig per parlar una llengua diferent a la del règim.

"Jo recordo que un dia un mestre d'ací de l'acadèmia em va pegar una galtà perquè se'm va escapar una paraula en valencià. "Aquí se habla en castellano señor Martínez!". (...) però no li culpo directament a ells, simplement era l'època, la prioritat era el castellà, com a que tenia més futur." pàg 2 línea 55.

Per a poder entrar dins de les escoles de magisteri conegudes popularment com escoles normals, era necessari complir una sèrie de requisits i superar un examen d'ingrés a l'acadèmia. Tal i com indica l'article nº6 del Decret del 7 d'agost del 1950, reglament per a les escoles de magisteri: "L'ingrés a les escoles de magisteri es sol·licitarà mitjançant instància degudament reintegrada: al mes d'abril, per a examinar-se a la convocatòria de juny i a la d'agost per a fer els exàmens a la de setembre", i també era indispensable estar en possessió d'un títol acadèmic de 4 anys: "Tindre aprovats els quatre primers cursos de Batxillerat, extrem que justificarà mitjançant certificació acadèmica oficial o mitjançant el títol corresponent". Una vegada s'havien realitzat els 3 cursos de magisteri a l'escola normal, els alumnes havien de fer una prova de maduresa: la "revàlida", era obligatòria per a obtindre el títol de mestre o mestra. Aquestes proves havien de demostrar que l'alumne o l'alumna tingués cert grau de maduresa, en especial aquelles parts de coneixements més tècniques i professionals de la seua formació.

Més tard amb l'Ordre del 8 de juny de 1967, sobre el pla d'estudis de les escoles normals, es demana el títol de batxillerat superior per a poder accedir-hi: "l'accés als estudis de magisteri serà directe, requerint estar en possessió del títol de batxiller superior en qualsevol de les seues modalitats". També la prova requerida per a obtindre el títol es feia al final de segon de carrera similar a la revàlida, dita prova de maduresa: "(...) es realitzarà en les escoles Normals de l'Estat proves de maduresa per a tots els alumnes que hagen finalitzat el segon curs de la carrera".

"Als dèssset anys, ja era mestre. Vaig fer l'ingrés, tres anys i revàlida. No sé si heu sentit parlar mai de què és la revàlida. És quan acabes una carrera, fas un curs per a comprovar que realment... (...). És un examen dels tres cursos. La "revàlida". Quan vaig estudiar batxiller ací a Tortosa també va ser: un ingrés, quatre anys i revàlida. Per a comprovar que realment has aconseguit els objectius." pàg. 4 línea 116.

Va ser el 1970 quan es va instaurar la Llei General d'Educació, on per primera vegada era obligatori assistir a l'escola fins als 14 anys. *"El sistema educatiu nacional assumeix actualment feines i responsabilitats d'una magnitud sense precedents. Ara deu proporcionar oportunitats educatives a la totalitat de la població per a donar així plena efectivitat al dret de tota persona humana a la educació i ha d'atendre a la preparació especialitzada del gran nombre i diversitat de professionals que requereix la societat humana."* dins de la Llei 14/1970 del 4 d'agost, Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa. Per tant, amb aquesta Llei, molts alumnes ja van poder accedir gratuïtament a l'escola de manera oficial. Això també va fer que moltes acadèmies que es dedicaven a preparar exàmens lliures en ciutats o pobles on no hi havia un accés fàcil a institucions oficials tancaren, i per tant mestres que part de la seua vida professional l'havien dedicat a aquestes acadèmies es van quedar sense feina.

"l'any 1970 va haver una llei general d'educació per la qual ja a les escoles era obligatori assistir fins als catorze anys, i ara la titulació que rebies equivalia a la que tu feies allí a l'acadèmia. Com és natural "pues", la gent no va tindre que pagar un ensenyament privat, sinó que podia quedar-se a l'escola tenint la mateixa validesa. Era el graduat escolar. (...) I clar, ja, llevat alguns que encara s'agafaven a la acadèmia, "pues" poc a poc van desaparèixer els alumnes i el treball, en eixe aspecte." pàg. 5 línea 143.

L'entrevistat afirma que hi ha diferències entre els estudiants d'escoles privades i les escoles públiques. Òbviament, a les acadèmies privades acudien en major part aquells xiquets i xiquetes que realment volien estudiar i obtindre un títol. Amb el canvi de legislació al 1970 amb la Llei General d'Educació, van obligar a estudiar a tots fins als 14 anys. Això va fer que aquells que volien deixar els estudis i treballar encararen aquesta normativa amb molta frustració i òbviament l'escola va patir un gran canvi social aportant una major diversificació d'alumnes dins de l'aulari públic, és per tant que hi havia pares que volien apartar als seus fills d'aquest tipus d'influència i per tant estaven disposats a fer un sacrifici pagant un ensenyament privat. Actualment, els estudiants tenen més assumida l'obligació d'estudiar fins als 16 anys, i les diferències que van hi

haure a principis dels anys 70 entre la part pública i privada s'han difuminat en el present ja que el fet de que els alumnes vagin a les escoles públiques o privades depèn més de l'economia dels pares que del fet de que els xiquets i xiquetes tinguin voluntat d'estudiar.

"A l'any 1973 vaig tindre l'oportunitat. Se'm va presentar l'oportunitat d'entrar a l'escola, al col·legi, però en principi com a contractat i interí. I la vaig aprofitar, allò va ser el meu baptisme de foc. I ací és a on més hem van fer patir. Vaig pagar la novatada. Perquè clar, a l'acadèmia "esta" podia tindre problemes amb els alumnes, però tots els alumnes normalment eren gent que tenien una miqueta de intel·ligència, que els pares pagaven i s'havien de portar bé. I estudiaven. En canvi, a l'escola anaven tots, els que pagaven i els que cobraven. Tots. I clar de prompte... però si, me va ensenyar molt eixe any allí a Alcalà." pàg. 5 línea 159.

Després de ser aplicada la Llei General d'Educació va caldre renovar tot el cos de mestres. Òbviament, en fer obligatòria l'escolarització fins als 14 anys l'augment d'estudiants va ser immens i va sorgir la necessitat d'ampliar la plantilla de docents. Aquesta va ser l'oportunitat de Josep de presentar-se a l'oposició de mestres i poder aconseguir una plaça oficial. Va ser tan gran la demanda de mestres que no va aprovar suficient gent com per a cobrir totes les vacants establertes. És així com ho reflecteix la Llei 14/1970, del 4 d'agost, Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa: *"Una expansió del sistema educatiu com la que la present Llei educativa contempla porta aparellant un augment congruent de les despeses públiques (...) considerant de manera realista les possibilitats de formació del professorat"*, on es compromet a invertir en tot allò necessari per al correcte funcionament de la nova Llei General d'Educació.

"vaig aprovar l'oposició per socials. Va ser l'oposició de més gran convocatòria. Deu mil places en tota Espanya. Era l'època de renovar el magisteri en La Llei General d'Educació. Mira si n'havien places que moltes se van quedar vacants. No van aprovar prou gent". pàg. 6 línea 182.

Amb el Reial Decret 2003/1979, del 3 d'agost, pel que es regula la incorporació de la llengua valenciana al sistema d'ensenyança del País Valencià que permetria a les institucions educatives poder incorporar dins de l'aula la llengua valenciana "el present Reial Decret mitjançant el qual es regula la incorporació de la llengua valenciana al sistema educatiu al País Valencià, durant l'actual situació transitòria fins la promulgació del de l'estatut d'aquesta comunitat autònoma". Gràcies a aquest pas, quan el règim feixista va caure molts mestres i professors van començar a formar-se

en les altres llengües autonòmiques per a anar introduint-les dins de l'escola. El subjecte va ser una d'aquelles persones que es va animar a estudiar els diferents cursos de català, i sembla ser que va ser un pas important dins de la seua trajectòria personal. Possiblement perquè després de tants anys de repressió sense poder parlar la seua pròpia llengua materna poder tindre aquesta oportunitat deuria de ser alliberador. I per fi, allò que a ell li sorgia de manera natural en parlar ja era legal i no jutjat. És possible que fora aquesta una de les raons principals per les que es va animar a estudiar la nostra llengua.

"ja quan va vindre la democràcia i la moda per estudiar les llengües de les diferents autonomies. "Pos" no se per què me va agafar una il·lusió enorme per estudiar el català, no solament jo sinó 3 o 4 més, companys que eren d'allí de Castelló. I ahí vam fer el primer curset de reciclatge del català mitja, el nivell elemental." pàg 8 línia 265.

Amb la Llei 4/1983 del 23 de novembre, sobre l'Ús i Ensenyament del Valencià, es va obligar als docents a tindre coneixements de la llengua valenciana. És gràcies a aquesta que molts professors van donar pas a la normalització de la llengua a les aules de la nostra terra. Aquests van ser els diferents requisits que apuntava la legislació dins de l'article 23 de la dita llei:

"1. Atesa la cooficialitat del valencià i del castellà, els professors han de conèixer les dues llengües.

2. Els professors que quan entre en vigor aquesta Llei no tinguin un coneixement suficient del valencià seran capacitats progressivament mitjançant una política de voluntarietat, gradualitat i promoció professional.

3. El Consell de la Generalitat Valenciana haurà de procurar que en els Plans d' Estudis de les Universitats i Centres de Formació del Professorat s'inclogui el valencià com a assignatura, i de manera especial en aquests últims centres de manera que tots els professors, al final de la seua formació, tinguin un coneixement del valencià en els nivells oral i escrit en igualtat amb el que posseeixin del castellà. I tot això sense perjudici del que estableix la legislació general sobre la matèria.

4. La reglamentació reguladora de l'accés del professorat als Centres Públics i Privats establirà el sistema perquè tots els professors de nou ingrés posseeixin les condicions fixades al número u d'aquest article.

Els punts que acabem de veure van ser totalment necessaris per a poder introduir el valencià dins de les aules, ja que si no hi havia un bon domini de la llengua per part de tots els docents tot l'esforç invertit en normalitzar-la haguera sigut en va. Cal recordar que moltes d'aquestes

persones van ser obligades a estudiar el valencià de manera forçada, d'altra banda algunes van veure-ho com un pas cap al canvi i per tant el van estudiar de bona gana i amb il·lusion, perquè per fi la llengua estaria reconeguda."

"ací a la l'escola al 1980 ja vaig introduir el valencià per primera vegada oficialment dins del programa. (...) Després poc a poc els mestres van estar obligats a estudiar al valencià, però en un principi els primers eren totalment voluntaris i vocacionals." pàg. 9 línea 282.

Durant anys, concretament a partir de la implantació de la Llei General d'Educació al 1970 molts mestres van estar donant classes fins a vuitè d'EGB (Educació General Bàsica). Més tard amb l'aparició de la ESO (Educació Secundària Obligatòria), els mestres van poder continuar amb la seua vida professional als instituts, ja que 7è i 8è de l'antic pla corresponien a 1r i 2n del nou. Ells i elles van poder continuar impartint classes a aquestos cursos equivalents, tal com s'afirma en la Llei Orgànica 1/1990 del 3 d'octubre, per a l'Ordenació General del Sistema Educatiu: "A partir de l'entrada en vigor de la present llei les places vacants deuran cobrir-se amb professors que reuneixen els requisits establerts. No obstant això, fins l'any 1997, les vacants de primer cicle de l'Educació Secundària Obligatòria podran seguir sent ocupades per mestres". Així va ser com l'entrevistat va escollir l'opció de ser mestre de valencià a l'institut. Perquè és clar, per una banda va ser l'opció més fàcil per a molts mestres ja que la quantitat de places disponibles era major en intentar cobrir la demanda de docents i per l'altra, en el cas de J. M. P. va ser una gran oportunitat de treballar amb una de les coses que més estima: la seua llengua.

"L'any 1997 ja va hi haure la oportunitat d'alguns mestres de les escoles passar-se a l'institut perquè s'havia acabat allò de la EGB fins als huit cursos ara només era educació primària fins al sisè i estos dos cursos ja passaven a l'institut per tant feia falta més personal a l'institut. (...) I jo vaig entrar per valencià." pàg. 10 línea 312.

IX. CONCLUSIONS

Quan vaig començar a llegir i esbrinar sobre les investigacions qualitatives i quantitatives el meu concepte de ciència va canviar. Sempre havia sigut molt tancada en relació amb les ciències socials, ja que el meu pensament estava encaminat a que tot allò que no és demostrable baix d'un punt de vista matemàtic, no era ciència. Ara bé, el fet de poder tindre, de poder saber sobre els diferents corrents, m'ha fet adonar-me de la importància que té investigar allò qualitatiu. Més enllà de les provetes de laboratori i els milers de números i lletres de les pissarres, està el senzill però complicat fet que som humans i som éssers socials. Per tant la necessitat d'observar i entendre com els humans es comporten i com es relacionen amb els altres és essencial per a la nostra convivència. Si no fóra per aquest aspecte, moltes parts de la vida que no es poden mesurar quedarien de banda sense poder traure-li profit. Així que per a mi és positiu que com a futura mestra hagi estudiat i treballat aquest corrent perquè el comportament dels meus futurs estudiants és qualificable i no quantificable.

També he pogut tornar a estudiar la importància de les històries de vida. Retraure aquest tema m'ha fet recordar que els materials que s'aconsegueixen gràcies a aquestes iniciatives fan que moltes experiències, pensaments i savieses de persones conegudes i desconegudes siguin guardades per a l'aprenentatge de qualsevol que estigui interessat. En especial les històries de vida en educació ens han proporcionat als docents del present i del futur un nou enfocament i comprensió d'aquelles metodologies que ells utilitzaven amb els seus estudiants i ara és el moment d'aprendre de les seues experiències.

Tot açò, els resultats del treball es van enfocar cap als canvis que ha tingut l'educació a partir de les diferents lleis educatives que s'han anat implantant des del començament del franquisme fins a l'actualitat dins de l'Estat Espanyol. També es reflecteix la situació que ha viscut la llengua valenciana dins l'època fins a la transició a la democràcia on el valencià va començar a sortir de l'ombra. Tot contrastat i temporalitzat a partir de les vivències dins de la narració contada.

Pel que fa als resultats observem diferents aspectes legals que reflecteixen la situació i el context de l'època. Per exemple, comprovar com al voltant del 1945 els pares i mares dels xiquets i xiquetes podien triar que els seus fills estudiaren a les seues llars, a conseqüència de les dificultats d'accés a les escoles perquè vivien en llocs poc accessibles. Encara que cal destacar que també tenien la possibilitat de quedar-se durant la setmana a les escoles llar i tornar a casa.

També s'observa la falta d'escoles d'educació superior a les zones rurals, ja que als pobles eren les acadèmies privades les que preparaven per a poder presentar-se per lliure als exàmens que els donaven l'acreditació corresponent al nivell dels alumnes presencials. Llocs totalment regulats i autoritzats que estaven sotmesos a una sèrie de normes imposades pel règim per a poder mantenir-les obertes. Va ser gràcies a aquestes institucions que molts estudiants que vivien en

pobles o llocs amb poca accessibilitat a l'educació van poder obtindre els diferents títols a partir d'exàmens lliures.

Una altra part important dels resultats és l'accés a l'escola de magisteri (Escoles Normals). En aquella època era totalment diferent a l'actualitat, amb tan sols els 4 anys de batxillerat elemental (es podia obtindre als 14 anys) ja s'accedia a la Normal. Avui en dia els estudis per a l'accés són superiors als de l'època i s'accedeix normalment per formació professional o selectivitat. Ells i elles en acabar els seus estudis havien de realitzar una revàlida després dels tres anys d'estudis per a poder obtindre el títol, per tant en 17 anys ja podien ser mestres.

A mesura que la dictadura anava avançant i obrint-se, les lleis cada vegada s'enfocaven més a que tots els xiquets i xiquetes tingueren l'oportunitat de ser educats de la mateixa manera, gratuïtament, i donant-los totes les possibilitats. En especial a l'any 1970 on l'escolarització ja va ser obligatòria fins als 14 anys amb la Llei General d'Educació. A més a més va caldre ampliar el cos de professors per tal de poder cobrir tota la demanda escolar a conseqüència de l'obligatorietat.

Durant l'època del franquisme el valencià va estar totalment prohibit, tant que es castigava amb violència el seu ús. De cara al seu final pareix que es va començar a poder estudiar dins de les aules com a llengua secundària, però no va ser fins a la democràcia quan de veritat es va introduir en l'ensenyança obligatòria. També va ser impulsat i protegit gràcies a la Llei del 1983 sobre l'ús i ensenyament del valencià fent que la llengua començara a reintegrar-se a la nostra societat i també a no permetre que s'oblidi generació rere generació. Inclòs a l'any 1990 van deixar que mestres que s'havien reciclat amb el valencià pogueren tindre accés a 1r i 2n de l'ESO corresponents als cursos de 7è i 8è d'EGB per a poder cobrir la demanda de falta de professorat de la llengua.

X. PROPOSTES DE MILLORA

Si poguera triar una millora per al meu treball, seria poder tornar a parlar amb Martínez i aquesta vegada fer-li l'entrevista d'un altra forma, incidint en aquella informació més interessant de tota la seua vida com a docent. Possiblement haguera pogut enfocar l'anàlisi d'una manera totalment diferent i insistir més en la qüestió del valencià: sobre com va viure la repressió de la dictadura sense poder parlar-lo i després la seua vida com a mestre de llengua en secundària. Inclús també haguera fet un altre tipus de treball encarat totalment a les metodologies que ell utilitzava amb els seus estudiants. Ara bé, açò no és possible perquè va morir a l'any de fer l'entrevista que vaig recuperar.

Recalcaria també el poc domini que tinc de cara a la citació de fons i de recerca d'informació, que a vegades em produïa certa inseguretats a l'hora d'escriure el treball i per tant angoixa i desorganització, que no m'ajudava a poder tirar endavant amb el treball dificultant-me i limitant-me la investigació.

També cal dir que el fet de que hi hagi un límit de pàgines ha sigut un condicionant. Crec que se m'han quedat molts punts que m'haguera pogut agradar analitzar sobre l'entrevista, perquè he dut aquest treball al terreny més personal, primerament perquè Josep va ser el meu mestre i després pels llaços d'amistat que hi havia entre ell i els meus pares.

XI. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- Arantzamendi, M., López-Dicastillo O. i Vivar C. G. (2012). *Investigación cualitativa. Manual para principiantes*. Espanya: Ediciones Eunate
- Bolívar, A., Domingo, J. i Fernández, M. (2001). *La investigación biográfico-narrativa en educación. Enfoque y metodología*. Madrid, Espanya: La Muralla S.A..
- Decret del 7 d'agost de 1950, Reglament per a les escoles de magisteri. Bolletí Oficial de l'Estat, núm. 219, del 7 d'agost de 1950, pp. 3468 a 3479.
<https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1950/219/A03468-03478.pdf>
- Goodson, I. F. (1991). Profesorado e historia de vida. En I. F. Goodson, *Historias de vida del profesorado* (p. 55). Barcelona: octaedro EUB.
- Goodson, I. F. (2004). *Historias de vida del profesorado*. Barcelona, Espanya: octaedro EUB.
- Institut d'Estudis Catalans (2017). Recuperat el 5-01-2017 de
<http://www.iec.cat/activitats/entrada.asp>
- Llei del 17 de juliol de 1945 sobre la educació primària. Bolletí Oficial de l'Estat, núm. 199, de 17 de juliol de 1945, pp. 385 a 416. <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1945/199/A00385-00416.pdf>.
- Llei del 27 de febrer de 1953, sobre l'ordenació de l'ensenyança mitja. Bolletí Oficial del Estat, núm. 58, del 27 de febrer de 1953, pp.1119 a 1130.
<https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1953/058/A01119-01130.pdf>
- Llei 14/1970 del 4 d'agost, Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa. Bolletí Oficial del Estado, núm. 187, del 6 d'Agost del 1970, pp. 12525 a 12546.
<https://www.boe.es/boe/dias/1970/08/06/pdfs/A12525-12546.pdf>
- Llei Orgànica 1/1990, del 3 d'octubre, de la ordenació general del sistema educatiu. Bolletí Oficial del Estat, núm. 238, del 4 d'octubre de 1990, pp. 28927 a 28942.
<https://www.boe.es/boe/dias/1990/10/04/pdfs/A28927-28942.pdf>
- Llei 4 /1983, de 23 de novembre de 1983, sobre l'Ús i Ensenyament del Valencià. Diari oficial de la generalitat valenciana, núm. 133, del 23 de novembre de 1983, pp. 1460 a 1473.
http://www.dogv.gva.es/datos/1983/12/01/pdf/1983_802514.pdf-Medrano, C. (Coord.) (2007). *Las historias de vida. Implicaciones educativas*. Ciutat Autònoma de Buenos Aires, Argentina: Alfagrama Ediciones.
- Orde del 26 de maig de 1938, Orde del Ministeri d'Organització i Acció Sindical. Bolletí Oficial de l'Estat, núm. 582, del 26 de maig de 1938, pp. 7532.
<http://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1938/582/A07532-07532.pdf>

-Orde del 8 de juny del 1967, sobre el Pla d'Estudis de les Escoles Normals. Bolletí Oficial de l'Estat, núm. 136 del 1 de juny de 1967, pp. 7955 a 7956.

<http://www.boe.es/boe/dias/1967/06/08/pdfs/A07955-07956.pdf>

-Peneff, J. (1990). *Las narrativas biográficas*. En A. Bolívar, J. Domingo, i M. Fernández, *La investigación biográfico-narrativa en educación. Enfoque y metodología* (p. 29-30). Espanya: La muralla S. A.

-Pita, S. y Pértegas S. (2002). Investigación cuantitativa y cualitativa. *Fisterra*. Recuperado de https://www.fisterra.com/mbe/investiga/cuanti_cuali/cuanti_cuali.asp

-Polit, D.F. i Hungler, B.P. (2000). *La investigación cualitativa*. En Arantzamendi, M., Investigación cualitativa. Manual para principiantes (p. 21). Panorama general del proceso de investigación. Investigación científica en ciencias de la salud. Mèxic: McGraw-Hill Interamericana. pàg. 21. Espanya: Ediciones Eunate.

-Pujadas, J. J. (1992). Métodos de investigación cualitativa. En: Rodríguez, G., Gil, J. i García, E., *Metodología de la investigación cualitativa*. Madrid. Centro de Investigaciones Sociológicas (p. 58.). Màlaga: Ediciones Aljibe.

-Reial Decret 2003/1979, del 3 d'agost de 1979, per el que es regula la incorporació de la llengua valenciana al sistema d'ensenyança del país valencià. Bolletí Oficial de l'Estat, núm. 202, del 23 d'agost de 1973, pp. 19761 a 19762. <https://www.boe.es/boe/dias/1979/08/23/pdfs/A19761-19762.pdf>

-Ricoeur, P. (1984), Taylor, C. (1989), Stibbs, A. (1991), López Barajas, E. (1996), Bolívar, A. (1997), Quinza, X. (1997), Serra, E. i Cerda, C. (1997), Bruner (1998), Cortés A., Medrano C. i Aierbe, A. (2004), Bolívar, A. i Domingo, J. (2006). La investigación narrativa y su relación con la educación. En C. Medrano, *Las historias de Vida, implicaciones educativas* (p. 25). Buenos Aires: Alfagrama Ediciones.

-Rodríguez, G., Gil, J. i García, E. (1999). *Metodología de la investigación cualitativa*. Màlaga, Espanya: Ediciones Aljibe.

-Sánchez-Quintana, N. i Castro I. (2010). Estudio de las representaciones sobre el plurilingüismo a través de los relatos de vida de maestros, alumnos y familia en un centro escolar pluricultural. En F. Hernandez, *I Jornadas de Historias de Vida en Educación. Cuestiones epistemológicas, metodológicas, éticas y de formación*. Esbrina y CECACE, Barcelona.

-Valles, M. S. (1997). *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Espanya: Síntesis.

XII. ANNEX: ENTREVISTA A JOSEP MARTÍNEZ PEDRA

17/2/2012

5 - Hola sóc Josep Martínez, mestre. És el nom que sempre m'ha agradat més. M'han encomanat que faça una espècie de biografia, és la primera vegada que la faig, vorem si ens en sortim. Les primeres notícies que tinc jo de mi mateix és que no volia nàixer, es veu que quan em tocava nàixer em trobava molt agust allí a l'interior, calentet, i vaig tardar quatre o cinc dies en sortir. Els dos o tres primers mesos me'ls vaig passar plorant, perquè no m'agradava el panorama aquell. Però després ja tots els traumes s'obliden, no? Però com penso que el vessant més interessant, en estos moments, és el professional, he de dir-vos que quan jo era a penes així, me preguntaven: 10 Que tu què vols ser de major? mestre. Quan encara jo no copsava en realitat tot el que significava eixa paraula, però em sentia atret davant eixa possibilitat de que jo pugues ser útil als altres.

En aquells temps Alcalà, com altres pobles pareguts, no tenia institut. Aleshores el que n'hi havia ací era una acadèmia. Es deia acadèmia Xivertense, on estudiàvem tot l'any i anàvem a examinar-nos al final de curs. Eixe tipus d'ensenyament es diu lliure. És un nom exacte, no és d'estos 15 metafòric. Exacte, en el sentit de que tu durant tot l'any estaves ací a Alcalà, aprenies totes les coses, feies exercicis, et posaven exàmens... Però de fet no te servia de res això, perquè tot t'ho jugaves al mes de juny (del 15 el 20 de juny anàvem a Tortosa), en aquest cas anàvem a Tortosa. Tenies uns exàmens amb mestres desconeguts, de tot el llibre i amb format d'examen que desconeixies per complet. Açò feia que encara que siga a força de sang, eixies un poc més, no sé 20 si format, però almenys informat. Sabies moltes més coses.

Jo recordo que inclòs va haver una vegada que vaig saber massa i tot, és una anècdota. El primer any que vaig anar a Tortosa a examinar-me, ja veus tu, un xiquet ingenu de deu anys, que realment no havia anat a l'escola... Jo a l'escola pròpiament dit, no havia anat mai, més que un any a soles. Perquè això em fa un poc recular a l'època en que vivíem a Freginals (jo sé que te pot 25 sonar açò). No anava a l'escola perquè l'estació de Freginals, l'estació de trens estava lluny del poble i no podia desplaçar-me. I mon pare totes les nits me donava lliçons, i les coses més elementals (sumar, restar, multiplicar, dividir, lletra...). Mon pare sempre ha tingut una cal·ligrafia molt bonica.

I així, el primer any que vam anar a Tortosa a examinar-nos. Era oral, terrible. Un xiquet que no 30 havia eixit mai de casa. I de prompte, veus que durant eixe dia, a l'institut de Tortosa que es deia Joaquin Bau, n'hi havia huit o deu aules habilitades una per a cada matèria. I tu sabies que durant tota la jornada havies de passar per totes, per a fer tot l'examen. Anaves un poc perdut. De prompte senties: ves allà que els frares de la religió se n'aniran i no faràs el control. Allà a fer el control de religió. Em presento a la assignatura de matemàtiques, ah! i un altra cosa, els pares 35 podien estar allí.

- Podien estar allí? Podien estar allí els pares?

- Saps, i estaven. Jo vaig a la professora de matemàtiques. I aquella, "aixina"... seria, com si estigués farta de tant de crío, em diu: -"¡número!", i jo dic, va esta me la sé, i va i li vaig dir exactament: -"número es el resultado de pesar, medir o contar una cantidad". Encara seguirà rient ara. -"¡Que no! Que te pregunto que nombre tienes en la lista". Ni sabia jo que "nombre" tenia en la llista. Però jo sabia lo que era número i se li ho vaig dir. Al final em va perdonar. Però mon pare que estava allí va vore que tots se'n reien de mi... Què haurà dit este xiquet?

I clar a aquesta acadèmia que teníem ací, teníem un horari un poc particular, perquè pel matí pràcticament no féiem res, no féiem classe. Les classes que ens donaven ací eren impartides per mestres, que acabaven la jornada a les cinc i que en eixe moment, podien i desenvolupar eixa activitat. Pel matí normalment estaven estudiant, fent activitats, exercicis o deures sota la vigilància d'algú. N'hi havia una espècie de tarima elevada i aquella dona, que normalment era una dona, ens vigilava, saps? I estava totes les parets amb uns cartellets que deien: "silencio", l'altra deia, "no levantar la vista del libro". Ja sabien ells les nostres temptacions quines eren.

50 **-Si, si.**

-De fet conservo un paper que diu "en este reglamento", i entre altres coses, que estava prohibit "hablar el valenciano". Eren altres temps.

-Se parlava castellà o ...?

-Sí sí, se parlava castellà, era... Jo recordo que un dia un mestre d'ací de l'acadèmia em va pegar una "galtà" perquè se'm va escapar una paraula en valencià. "Aquí se habla en castellano señor Martínez!". "Lo" de senyor quedava molt bé després de la "galtà", saps? però no li culpo directament a ells, simplement era l'època, la prioritat era el castellà, com a que tenia més futur. Bé "pues" així es va fer un curs d'ingrés i quatre cursos de batxiller. Una cosa que en aquells temps es deia batxiller elemental, i per l'edat equivaldria a segon d'ESO, però només per l'edat.

60 **- Els continguts no?**

- Ara que no em sent ningú els de segon d'ESO d'avui en dia no tenen res a veure amb el batxiller elemental d'aquella època. Sobretot els que estudiaven lliure. Els altres els que estudiaven a un institut se deien oficials. L'ensenyament era oficial si anaves a un institut ja qualificat per a fer-te les proves, o lliure si estudiaves pel teu compte i anaves a final de curs a examinar-te. Clar els lliures, per la força havien d'estar molt millor preparats.

-Clar

-Els oficials és com ara, no? "A lo millor" un mestre te diu, per a la setmana que ve farem un control d'aquesta lliçó i d'aquestes dos lliçonetes. No, no és el mateix. Malgrat això, encara fallem

70 molta gent. Però això és la meua primera part de...Estic molt agraït a eixa oportunitat de l'acadèmia Xivertense, perquè sinó no hagués pogut arribar on he arribat.

Després als catorze anys ja tenia el batxiller elemental i podia estudiar la carrera de mestre. Però ara un problema és que ací per a estudiar la carrera de mestre tenies que anar a Castelló, i l'escola es deia Escola Normal. Això de normal supose que és perquè es dictaven normes. Escola normal de magisteri. I clar, el més normal és que te'n vages a Castelló, busques algun tipus de residència... però les nostres possibilitats no arribaven allí. Possibilitats econòmiques. Però vaig tindre la sort de que com mon pare era de la RENFE, em van donar una espècie... en aquells temps de "Pase de estudio". Tu justificaves que tenies que anar a estudiar a Castelló i te deixaven circular entre Alcalà i Castelló tots el dies.

- Gratis?

80 - Si, gratis, gratis. Normalment als que eren de la RENFE donaven una espècie de quilomètric que només arribava a 5 mil km, tenies dret als 5mil km a l'any . Jo no tenia prou en els 5mil km, anant 100km diaris d'ací de Castelló. Però el "Pase de estudios" te donava... Va ser molt dur, va ser molt dur. Perquè teniu en compte que era del 14 als 17 anys. Eixos tres anys, igual matinaves molt, que arribaves a casa a les deu de la nit. Tot el dia per allí.

85 **- Aplegaves tard a casa?**

- Tard, perquè en aquells temps tenien prioritats els trens que transportaven taronges, més que els que transportaven viatgers. I allí a l'escola "pues" ja me tenien una espècie de mirament, i si algun dia feia tard m'ho perdonaven. Perquè durant eixos tres anys l'horari del tren variava. Hi havia un any que pràcticament feia tard tots els dies, ja que no em donava temps d'anar de l'estació a la normal. Però me deixaven entrar, i alguna vegada també em deixaven eixir també.

95 Recordo que l'últim any, en tercer, el dimecres acabaven a les dotze i mitja. Per la vesprada no teníem classe. I jo tenia la possibilitat de no haver d'esperar-me a la nit al tren, sinó agafar un tren a mig dia. Un tren a mig dia que en teoria passava a l'una i quart. En teoria, en la pràctica, a lo millor eren les dos o les tres. Però clar, jo no podia basar-me en la pràctica, tenia que basar-me en la teoria.

- Tenies que estar allí abans, per si de cas.

- Clar clar, però... i si eixe dia era impuntual el tren, què?

- Clar...

100 - I vaig parlar amb el mestre que em donava classe a eixa hora, que era precisament el secretari de l'escola, una persona bastant important perquè va ser cronista oficial de Castelló i li deien don José Sánchez Adell. I li vaig explicar el cas. Mire sóc jo i me passa això. I aquell...bé, val, bé,

quan tu cregues te n'ixes. Però es donava la casualitat que l'última classe era de dotze i mitja, a una i mitja, i arribava sempre tard. Quart, un quart, vint minuts, vint-i-cinc... Pràcticament arribar ell i anar-me jo. Em donava una mica de vergonya, m'alçava i li deia: adéu!. I un dia es veu que tenia
105 una miqueta més de mal humor, i va dir: -a vostè li haurem de dir l'artista invitat. I jo dic,: -ai!, a mi perquè? -Si! perquè ix molt poc i cobra el mateix. I vaig saber el significat d'artista invitat que de vegades està en les pel·lícules. Ho heu vist?

- No

- Veieu el repartiment de pel·lícules. A "lo" millor voreu l'artista invitat o "guest start".

110 **- No ho sabia**

- Normalment són artistes de renom, però que fan un paper curtet. Jo penso que s'ho va cobrar malament, em mereixia un excel·lent i em va posar només un notable. I simplement en un tros de pa per esmorzar i en un tros de pa per a dinar, era tota la despesa que jo "fia". Pagàvem cent deu pessetes de permanències al mes. "Cent deu pessetes equivalen a seixanta-sis cèntims d'euro".
115 Total que allí es va acabar el magisteri. Als dèssset anys, ja era mestre. Vaig fer l'ingrés, tres anys i revàlida. No sé si heu sentit parlar mai de què és la revàlida. És quan acabes una carrera, fas un curs per a comprovar que realment...

- Com si foren ara les oposicions?

- No, no. Era simplement per a obtindre el títol.

120 **- Ah! No ho sabia.**

- És un examen dels tres cursos. La "revàlida". Quan vaig estudiar batxiller ací a Tortosa també va ser: un ingrés, quatre anys i revàlida. Per a comprovar que realment has aconseguit els objectius. L'alegria de ser mestre, jo "casi" que... jo pegava bots, no m'havia imaginat que jo seria mestre. Arribava ací a Alcalà i a tots als qui veia li deia, sóc mestre. I després ja, immediatament vaig
125 tornar a l'acadèmia, a on havia estudiat. Però ara de mestre.

- Molt bé. Era diferent no? La posició...

- Era diferent. Però com sabies de què anava la cosa, me trobava com en casa. I ahí vaig començar jo el compte dels meus alumnes: un, dos, tres, quatre... Recordo... no sé si saps que és la numero un, una que tu te penses... T'ho vaig dir? Van vindre un dia unes xiquetes a casa i
130 me van dir si els podria fer repàs de llatí, i jo dic: esta és l'oportunitat. I mira, vaig fer repàs de llatí. Eixe repàs vol dir que van suspendre a Juny i havien de tornar a Setembre. I van aprovar les quatre, que jo recordo. Va ser un bon començament del llatí, és una de les llengües que he donat, he donat totes les llengües.

- Totes les llengües has donat?

135 - Totes les llengües. Llevat alguna exòtica, totes les llengües.

- I quins cursos?

- Llatí, castellà, anglès, francès... i valencià, no cal dir-ho.

- I en quins, en quins cursos?

140 - Home al llarg de la meua història..."pues" ja...ara... això mira, t'ho contestaré conforme arribarem perquè ara a lo millor donarà una idea un poc revolta de la cosa eh.

- Molt bé

145 - Però vaig començar pel llatí. I vam estar uns quants anys, poquets. Perquè aquella activitat estava en extinció. Perquè a l'any 1970 va haver una llei general d'educació per la qual ja a les escoles era obligatori assistir fins als catorze anys, i ara la titulació que rebies equivalia a la que tu feies allí a l'acadèmia. Com és natural "pues", la gent no va tindre que pagar un ensenyament privat, sinó que podia quedar-se a l'escola tenint la mateixa validesa. Era el graduat escolar, ahí va eixir el nom de graduat escolar. Es deia la Llei General d'Educació i s'estudiaven els vuit cursos. De "lo" que es deia Educació General Bàsica, de primer a huitè. I clar, ja, llevat alguns que encara s'agafaven a l'acadèmia,"pues" a poc a poc van desaparèixer els alumnes i el treball, en
150 eixe aspecte. A part de l'acadèmia "pues" feie substitucions, algun mestre de l'escola de vegades algun dia, vine tu demà que me'n tinc que anar, pues anaves, te pagaven "lo" que els pareixia. O alguns repassos d'estiu, també. Però l'ensenyament, ja no donava treball i calia buscar-se altres coses. Recordo que vaig treballar una temporada a la cooperativa agrícola i un altra a una empresa tèxtil. Al final fent "turnos" en una fàbrica de roba interior de dona, que estava ací a
155 Alcalà i que venia a punts de tota Espanya. Tenia representants per tota Espanya: Madrid, Barcelona, Canàries, Andalusia, tot. I estava on ara esta la llar dels jubilats. Tot aquell gran saló de la llar dels jubilats. Era la sala de màquines de cosir. I ahí me vaig... vaig estar uns quants anys, no sé, poquets.

160 A l'any 1973 vaig tindre l'oportunitat. Se'm va presentar l'oportunitat d'entrar a l'escola, al col•legi, però en principi com a contractat i interí. I la vaig aprofitar, allò va ser el meu baptisme de foc. I ahí és a on més em van fer patir. Vaig pagar la novatada. Perquè clar, a l'acadèmia "esta" podia tindre problemes amb els alumnes, però tots els alumnes normalment eren gent que tenien una miqueta d'intel•ligència, que els pares pagaven i s'havien de portar bé. I estudiaven. En canvi, a l'escola anaven tots, els que pagaven i els que cobraven. Tots. I clar de prompte... però sí, me va
165 ensenyar molt eixe any allí a Alcalà. Quan vaig arribar tenien preparat l'horari de diguem "mister x". Ahí vaig donar castellà, socials, religió, francès... de tot. Era l'horari... ahí van deixar un racó d'horari per al que arribara l'últim, i vaig ser jo, però bé.

A l'estiu següent, ja em vaig presentar a les oposicions. I respecte a les oposicions van ser les primeres per especialitat. Primeres que hi ha hagut a l'història per especialitat, dins del magisteri.
170 Ahí va arribar la meua primera frustració, frustració matemàtica. Perquè la meua il·lusió era ser mestre de matemàtiques, i les meues notes sempre havien sigut les matemàtiques les millors. Però vaig mirar el programa de l'oposició de matemàtiques i jo no sabia res.

- Era molt difícil no?

- Difícil no, diferent.

175 **- Diferent.**

- No havia estudiat mai res d'això, per això no sabia si era difícil o fàcil. No se si heu sentit parlar de "lo" que seria matemàtica moderna. Allò era la teoria de conjunts: conjunts i subconjunts. Un invent que van fer. Que després s'ha demostrat que no ha servit de res, perquè s'ha anul·lat. Han tornat a les matemàtiques de sempre. Jo recordo una cosa que em pareixia una estupidesa, però
180 suposo que era legal. Deia: conjunt de les parts d'un conjunt. Era una cosa tan...en fi, me callo perquè a lo millor la meua cultura matemàtica no arriba a tant. I vaig haver de triar l'opció de socials. "Osea" que vaig aprovar l'oposició per socials. Va ser l'oposició de més gran convocatòria. Deu mil places en tota Espanya. Era l'època de renovar el magisteri en La Llei General d'Educació. Mira si n'hi havia places que moltes se van quedar vacants. No van aprovar prou gent.

185 Recordo la tensió d'una oposició. Fou el 22 de juliol de l'any setanta-quatre, quan estava esperant allí a la porta... Que te toque a tu fer l'examen oral! Allà a les set de la vesprada... no sé quan era ja. I ix, "hemos terminado, los demás vuelvan mañana". Després d'esperar tota l'hora...i ja no vaig vindre ací, me vaig quedar a Castelló, que no vaig dormir en tota la nit. Vaig sentir totes les hores, les deu, onze, dotze, la una, totes les hores vaig sentir. I a l'endemà "pues" ja vaig... L'examen
190 oral era que portaven unes boletes que deien el tema que t'havia tocat en sort, i havies de parlar sobre eixe tema.

Després d'eixa prova ja es va vore que ja no podien suspendre a ningú més perquè ja sobraven places. Després... ara que veig eixos llibres, recordo que el 5 d'agost era la prova pràctica. I te deixaven portar tota la bibliografia que pogueres o que volgueres.

195 Recordo el 5 d'agost, eixint per Castelló amb un sol que queia a plom, amb dos maletes plenes de llibres. Arribaves allí... i tal tema per a fer la programació. I després una demostració pràctica. Davant de xiquets havies d'explicar eixe tema. Però ja tenies la seguretat de que estaves aprovat. Si no feies cap "empastada" grandiosa, estaves aprovat. I ja està! Vam fer un curset, i ara ja "mos" van citar per a triar el poble. Per cert!, que la nit anterior vaig tindre un somni. Me vaig vore "en
200 una antesala", parlant en els companys, tots nerviosos, com si la dona estiguera a punt de parir, i jo estava tranquil. I me preguntaven: "i tu per què estàs tranquil?" -"És que el meu amic és

inspector i ell em donarà un bon poble". ¡Ai, quina ràbia! I canvie el fotograma de la pel·lícula. Me veig davant d'una espècie de tribunal, en gent amb uns bigots així retorçuts, com si fos del segle dèneu. – "A ver usted, dese prisa, quedan dos pueblos, uno en Lérida y otro en León..." Va!. Així jo tot sofocat, agafo Lleida que m'entendré millor. "¡Bien!" A l'endemà rep una carta per a que vaja a Castelló a l'acte d'elecció de la plaça. No va passar res d'això perquè la plaça havia d'estar dins de la província. Només quedaven dos places. Quedaven més de dos, però diners només per a dos. I jo no en coneixia cap de les places que quedaven, jo no en coneixia cap poble. I li vaig dir a "uno", tu que "n'antens" més, quin és el poble que millor quede? Artana, pues a Artana vaig anar. Arribem a Artana dos mestres i el director "mos" diu: quede primer curs i cinquè curs, apanyeu-vos, democràtic. I l'altre va dir: es que jo l'any passat vaig estar a cinquè i ja tinc la programació feta, i si a tu te es igual "pues" et pots quedar a primer. Va... m'és igual, va bé. Després ell tenia a quaranta-nou alumnes "en" cinquè, jo a trenta-tres. Mai he estat... Bueno ja no vull discriminar a ningú però mai he estat tan apreciat com allí a Artana. Però el primer dia, el segon i el tercer jo no m'aclaria. A la acadèmia si, però allí, al primer curs no m'aclaria. Però vaig tindre una sort. La companya que n'hi havia, una companya que li deien Maria Dolores, era d'Eslda , que és un poble prop d'Artana, me va dir: mentre tu vulgues estaré al teu costat per a posar-te al dia.

- T' ajudava no?

- Jo li vaig dir: vull. I va estar allí una setmana. I ella m'explicava la metodologia, el tracte amb els alumnes, les activitats que es podien fer... tot allò que a vegades els estudis no donen. La pràctica fa mestres, diuen. I ja està, va passar l'any a Artana.

Al curs següent em van desplaçar perquè jo encara era propietari provisional. I me van desplaçar, vaig anar a Torreblanca. I jo dic, enguany no aniré a primer, aniré a quart o a quint. Però em vaig equivocar, a Torreblanca n'hi havia un director de carrera. No és com ara que els directors són elegits més o menys democràticament o presenten un projecte i tal, sinó que n'hi havia directors que ja havien estudiat eixa carrera i manaven ells. I va dir: tu a primer.

- Una altra vegada a primer?

- A primer. Es que te volen molt, però és molt pesat, sempre estan damunt de tu, te necessiten. Doncs a primer, val. Primer tenia als de segon, perquè els de primer encara no havien arribat. Ahí a Torreblanca els de parvulets anaven al Calvari, una escola, ahí al Calvari. I un dia el director i jo vam anar a buscar-los . Ja tens ací als alumnes, apanyat! No cabíem a l'escola. L'escola s'havia quedat curta. Vivíem... donàvem classe a un aula que estava a l'altra part del carrer. Formaven a les nou i a les tres, però després creuaven el carrer i anàvem al aula verda que déiem, un aula grandiosa, grandiosa, per "lo" descomunal. N'hi havia una estufa de gasoli, acabaves calent només d'intentar encendre-la, ja funcionava... I quan plovia l'aigua no tenia "complexo", entrava

per la porta, no li calia entrar pel sostre. Xiquets avui haurem de saltar! Sí mestre! Un comboi saltar el toll...

240 Un dia ho vaig passar malament. Van estar a punt d'atropellar a un dels meus alumnes. "Bueno", de fet, van contactar, però... Una moto. Li va arribar a pegar, però no li va fer res, però me vaig posar molt nerviós. Les mares normalment, sempre acompanyen als alumnes més menudets. - Tranquil que tu no tens la culpa. Això li pot passar a qualsevol, no tens la culpa, però... i si li passa?

- **Sempre tens ahí la culpa de què pot ser.**

245 - "Claro..." Però eixe dia no m'aclaria, me tremolaven les cames i les mans, no m'aclaria. I sabeu que va passar? Al cap de vint minuts va vindre una mare, d'un dels meus alumnes i portava una copa de brandy, "aixina", de conyac.- Beu, que això te farà bé, "gloc, gloc", com si fóra aigua.

- **Mare..**

250 - Perquè clar al cap d'un moment, "pos" ja veies que te pujava formiguetes per les cames, ja te tornaven els coloretts, i ja: - ay! pos m'ha passat. - Veus com ja te deia jo que et passaria? Però gràcies a Déu, no va passar més. Durant l'època de Torreblanca, anava i venia tots els dies, però me quedava al menjador. Mentre eres provisional estàs obligat a demanar el concurs de trasllat, i eixe també el vaig demanar. Teníem dret a demanar fins a 75 pobles, i jo vaig demanar els 75 en ordre clar, en ordre de preferència, i em van donar el que feia 50, va donar la casualitat de que hi havia dos places en eixe poble, i les van donar a mi i un altre company que estava a Torreblanca
255 també. Però que eixe no el demanava per obligació, sinó que demanava per assumptes amorosos, tenia una novia allí, a San Carles de la Ràpita.

- **Molt bé.**

260 - I allí vaig estar 4 anys, allí, en les socials, ja en les socials com a mestre de socials. Recorde una anècdota també que abans de començar el curs dic: - vaig a vore, vaig al poble, a vore si veig a algú i m'informe, i vaig entrar a un cafè i vaig prendre el cafè: - Per ací, n'hi ha, viu algun mestre? I me diu, allí en tens un (fa com si senya-la, somriu).

265 I n'hi ha un, allí a una tauleta, el mestre ja era vell: - Hola bon dia! Vostè és mestre? I diu sí, i me diu: Jo sóc Pasqual Barceló, i sóc de Vinaròs. I vaig estrenar l'escola de Alcalà, eixa del carrer de la Foia. Ah! "Pos" ja veus tu, això és del temps de la República, sí al 1934. Ja estava apunt de jubilar-se, es va jubilar al cap de dos o tres anys.

I allí a San Carles "pos" vam estar 4 anys molt agust, allí va començar ja quan va vindre la democràcia i la moda per estudiar les llengües de les diferents autonomies. "Pos" no sé perquè me va agafar una il·lusió enorme per estudiar el català, no solament jo sinó 3 o 4 més, companys

que eren d'allí de Castelló. I ahí vam fer el primer curset de reciclatge del català mitjà, el nivell
270 elemental.

Per cert, els estudiants valencians com "natros" sempre tréiem millor nota que els catalans.
Perquè els catalans "aixina que natros" tenen una espècie de pobresa fonètica, això de que
escriuen una *r* però després no la lligen... "claro" quan tu els dius una paraula ells ja no saben si
és que no està la *r* perquè no està o perquè no la diuen, i ja s'equivoquen. O això que pronuncien
275 la *e* i la *a* àtones, les pronuncien igual, "pues" al final se torben, no saben si és una *e* o és una *a*.
Nosaltres les discriminem perfectament.

L'any 1980, vaig tornar a Alcalà, i vaig seguir els cursets de reciclatge a Vinaròs, en el mateix any
vam fer els cursets de mitjà i superior. En companyia d'un altre mestre que també estava ací a
Alcalà, era de Peníscola, anàvem dos dies a la setmana. Per cert, he de dir que els dos mestres
280 d'Alcalà van traure les dos millors notes de tot el curset de Vinaròs, sempre ens caurà un poc de
satisfacció, perquè ho vam agafar molt agust algun altre veies que anava allí per anar, i "natros"
ho preíem una cosa amb molta fe. I de fet, ací a la l'escola al 1980 ja vaig introduir el valencià per
primera vegada oficialment dins del programa. L'any 1980 les primeres classes de valencià oficials
a l'escola d'Alcalà. Després a poc a poc els mestres van estar obligats a estudiar al valencià, però
285 en un principi els primers eren totalment voluntaris i vocacionals.

Després, dons mira activitats de l'escola: vam començar ja a anar a la granja escola. Al 1992 vam
anar per primera vegada. Eixe any te sone a tu, no?. No sé si a tu també, si sou de la mateixa
edat.

- No, jo sóc més gran, un poquet més gran (riu).

290 - "Pos" vam anar a la granja escola i hem repetit moltes vegades. Després, hi ha una experiència
que recordo jo de la escola, es deia: "les escoles viatgeres". Penso que encara se fa, però ja no a
l'institut. Es tractava d'anar tres grups escolars de procedència diversa a un altra comunitat, i
passaven una setmana convivint. Jo vaig anar a l'any 1986, vam anar a Múrcia i vam coincidir
amb un grup d'Extremadura i altre del País Vasc. Al 95 vam anar a Toledo i vam coincidir en un
295 d'Eivissa i altre de la Rioja, i en el 97 vam anar a la Rioja i vam coincidir en un de Galícia i l'altre
de Madrid. Amb tots els inconvenients de ser de Madrid perquè se'ls donaven una miqueta de
"capitolins", però be.

I després com a activitat, també, l'any 2003 vam començar per primera vegada l'activitat
autònoma del viatge a Madrid, autònoma perquè ho arreglàvem tot "natros", no a través d'una
300 agència de viatges, ja que buscàvem l'hotel, les entrades als museus i tot el que feia falta.

Quant a l'escola, m'havia deixat una cosa de la que també estic content d'haver- la fet: la revista
escolar. Era una revista en una portada a tot color. Primer se deia *Cadafal* i després *Campanar*.

Allò que tens sempre en aspiració als altres, no? Tant de *Cadafal* com de *Campanar* vam fer 40 números. Era un repte d'actualitat local, escolar, col·laboració dels mestres, dels alumnes, dels
305 pares, tots els que volien col·laborar. Això me va donar a l'oportunitat a mi de parlar amb personatges més o menys importants. Recordo a Joan Lerma, que va ser el president de la Generalitat Valenciana; recordo al Cardenal Tarancón, no sé si heu sentit parlar d'ell com a un cardenal molt important en temps de la transició, importantíssim. La conversa amb el cardenal Tarancón va tindre lloc el 29 d'Abril de 1987, ho recordo perquè és el dia en el que es va inaugurar
310 oficialment l'institut. I també es va inaugurar la llar del jubilat. Una gran artista universal com Núria Espert "a lo millor" també podeu conèixer-la o haver-la sentit. El ser diguem periodista "me" donava eixes oportunitats, ja veus tu. Però després una vegada vam anar a l'institut "pos ja.."

L'any 1997 ja va haver la oportunitat d'alguns mestres de les escoles de passar-se a l'institut perquè s'havia acabat allò de la EGB fins als huit cursos ara només era educació primària fins al
315 sisè i estos dos cursos ja passaven a l'institut per tant feia falta més personal a l'institut. Agafaven als de l'escola, en el cas concret d'Alcalà van agafar a un mestre per especialitat: castellà, valencià, matemàtiques i socials. I jo vaig entrar per valencià.

A principi també donava castellà, però era un favor que em va demanar un company que es volia presentar a oposicions de valencià i que necessitava practicar a l'escola i fer programació, i vam
320 compartir castellà i valencià. I allí, doncs, a l'institut hem fet de tot. Al principi va ser un poc traumàtic, sense exagerar. Van haver en ixes reunions d'avaluació que fem a vegades que invitem els alumnes a parlar. Vam invitar al delegat i al subdelegat, i el director va preguntar: "Vatros" teniu alguna cosa que dir? I la meua delegada i el meu subdelegat van dir: Sí, que ací nosaltres pareixem els últims "monos", ningú ens fa cas, tots se'n riuen de "natros", no ens donen
325 importància, no ens tracten amb igualtat. I jo vaig dir esta és la meua... Jo també sóc d'eixa opinió però ara no parlo com a alumne, parlo com a mestre, sobretot, trobo a faltar un bon tracte per part de l'equip directiu, no dels companys. I això és el que vaig dir jo, era la meua opinió i vaig aprofitar l'ocasió. A l'endemà el director va dir: Donju, què podríem parlar? Parlem quan vulguem, vam anar al despatx i me van dir que si era eixa la impressió que jo l'havia causat, doncs que no era la seua
330 intenció, ja que era el primer any que eren directors i estaven un poc nerviosos, i això dels mestres que hi havia ahí els havia superat un poc i que perdones que no.. total que van admetre que possiblement alguna cosa n'hi havia darrere.

Però després, a poc a poc ens hem anat integrant, i al final l'ambient que hi havia a l'institut tant per part dels companys com dels alumnes... jo sempre m'he trobat molt apreciat.

335 Al final, l'últim any, bé, des de l'any 2004 al 2006, vam viure en barracons, i van demolar aquell edifici que s'havia construït l'any 74. Una escola van construir l'any 74 i l'any 4 la van tombar. Van, 30 anys, no la vam poder ni amortitzar. I l'any 2006 es va inaugurar l'edifici nou de l'institut i li vam posar el nom de *Serra d'Irta*, per votació d'idees, a mi em sembla bé eixe nom. Penso que és un

340 edifici del qual podem estar orgullosos perquè està molt bé. I hem arribat ara a l'últim curs, el curs 2010-2011, va ser l'últim per a mi. Feia cinc anys que havien enviat una ordre per si algun mestre se volia jubilar als 60 anys, eixa ordre la van allargar cinc anys, a mi em va agafar justet. I em vaig jubilar perquè penso que algun dia t'has de jubilar.

345 El final de curs va ser grandíós, jo no imaginava mai viure una situació com eixa, és indescriptible. Jo recordo que sempre tenia costum a final de curs eixir amb la tutoria un dia en un passeig per l'entorn, i passar un dia integral sense aules, ni llibres, ni males cares... en pla lúdic i convivencial, tenia previst anar el dia 17 de juny i me va cridar el equip directiu: açò... és que el dia 17 de juny a les 12 i mitja necessitem que tothom del institut estiga present, vosté podrà estar? O si vol canviem eixa activitat per un altre dia, i la vaig canviar per un altre dia.

350 El dia 17 de juny "sota" les 12 o això em va cridar el director al despatx i jo podia intuir que hi havia alguna cosa, jo ho intuïa i va començar a xarrar en mi, de coses que no eren ni molt menys urgents, de fet és com si m'estigues, tu, entretenint mentre es preparava la cosa.. Jo veia que de tant en tant connectava amb algú, que ja veniu?

355 Sabia també, és veritat que sabia que el cap d'estudis i el secretari estaven a una reunió. I ja estem tots, i no sé si estaves tu... "pos" va ser al gimnàs que estava tot el institut allí: els professors, tots els alumnes... tota la representació de l'AMPA, el senyor alcalde, i vaig tindre la sorpresa també de ma mare i el meu germà. Va ser emocionant allò, tots van dir el seu parlament, ple d'obsequis, d'abraçades, de rams de flors, un munt de coreografies dedicades a mi. Eixes coreografies que al final els alumnes participants van acabar en una postura on se podia llegir *Donju*, més o menys retorçuts i així es va acabar la meua vida com a professor actiu. Per això 360 estic parlant ara no? Com a jubilat.. I això tot penso, no sé si hem complit més o menys les expectatives.

- Molt bé, i en conclusió que penses que és l'educació? Com educaries o com has educat els xiquets?

365 - És que al llarg dels 40 anys la cosa canvia. Suposo que les persones en sí son les mateixes, els alumnes com a persones de poca edat i que estan en una època d'instrucció, però son les mateixes. Bé però, l'ambient, les influències que reben, el conjunt de potències. Els que més influeixen són els amics. Els amics en el sentit de que tú vols estar amb el amics, els pares o els mestres és secundari, però els amics...

370 Després les influències de les revistes, la televisió, de les modes, els papers dels mestres s'ha desvalorat bastant. En aquella època en que el mestre era un home o una dona de referència absoluta, tenint en compte que hem passat de que els mestres fins i tot estaven a missa controlant de que els alumnes també foren a missa, la missa del diumenge... Ara ja, hi ha més llibertat, jo he intentat "amoldar-me" al temps. No sé si ho he aconseguit, una de les tàctiques és no es deixar-

me dominar. Tampoc és això, a vegades no calia deixar-me dominar, o igual em dominaven sense
375 deixar-me, però pensava que si te posaves un poc a l'altura d'ells, en el bon sentit de la paraula,
eh?, doncs podria comprendre'ls millor, saber els seus interessos, saber com podries motivar-los.

A vegades veies un cas difícil, no?, però aquell primer curs que vaig tindre jo l'any 73-74, que va
ser el primer curs escolar amb mi, jo no m'aclaria, ho vaig passar molt malament. Però a poc a poc
tu mateixa agafes unes resolucions que proves a veure si això te va be, te va millor o pitjor,
380 canvies tàctiques, escoltes consells.

A poc o molt, jo recordo que allí a la Ràpita vaig participar en curs de tutoria, no sé si aquells en
tindrien molts, però jo tinc un curs de tutor. A mi sempre m'ha agradat ser tutor, si no era tutor me
pensava que no era mestre. És molt més important per a mi la relació personal que la transmissió
de una cultura o d'uns coneixements o d'unes habilitats.

385 - **Volies ensenyar de tot, no?**

- Però a part d'ensenyar que aprenueren a comportar-se. Com a tutor, jo automàticament em
responsabilitzo més. Si no eres tutor de ningú doncs vas a la teua matèria, procures ensenyar "lo"
millor possible, però possiblement te falta eixa relació més personal. Jo sé que no diria que ara
estan les coses pitjor, "l'estatus" del mestre no és el mateix. Ara un mestre "casi" que és d'igual a
390 igual, però això en si, jo no ho veig un problema; Si n'hi ha respecte, si n'hi ha confiança, si n'hi ha
col•laboració. I penso que els alumnes ho entenen així. Joestic content en general. Molt content
de com m'han tractat els alumnes.

- **I que creus que es per a tu educar?**

- El què?

395 - **Educar?**

- Educar per a mi... no sé si donaria una definició perquè una definició pot ser massa pretensiosa,
com si jo volguera aconseguir una cosa que denota influencia de mi sobre els altres. Es tracta
que unes persones que estan creixent se troben en les millors condicions per a que en eixe
coneixement siga totalment equitatiu, equilibrat, positiu... tot allò que pugues aportar tu per a que
400 així siga "lo" que considero educar. Ajudar a que una persona pugua realitzar-se plenament en tots
els aspectes. Allò que modestament pugues ajudar-lo.

- **Molt bé, doncs no res. Moltes gràcies per la col•laboració.**

- Doncs ha sigut un plaer, ja veus tu que portava ací moltes fulles però al final, he vist que el ritme
que portava podria estar hores, inclús al final he tingut que retallar perquè dic... això durarà molt.

405 - **No passa res.**

- Dons si jo us he estat útil, encantat. A més a Coral que és una de les alumnes de les quals guardo millor record. Espero que vos siga útil el treball.

410